

стості студента, оскільки розвивається активне самостійне мислення; процес роботи над проектом стимулює діяльнiсну активнiсть учасникiв. Враховуючи переваги даного методу можна зробити висновок, що проектна діяльнiсть передбачає вiдхiд вiд авторитарних i репродуктивних методiв навчання, вимагає обмiркованого та обгрунтованого поєднання з рiзними методами, формами i засобами навчання. Студент поряд iз викладачем виступає рiвноправним суб'єктом навчання, в той час як викладач — керiвник, органiзатор i помічник, а не лише носiй i транслятор знань.

*Слезенко А. О., кафедра iноземних мов ФЕФ,
Ахмад I. М., КАМТС № 1 КПІ*

ЗНАЧЕННЯ РЕФЛЕКТОРНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ЕКОНОМІКИ

Поняття «рефлексія» використовується рiзними науками: фiлософiєю, психологiєю, фiзiологiєю, етикою, естетикою, кiбернетикою, педагогiкою. Це призвело до рiзного його трактування, тому й виникає необхіднiсть дати його етимологiчний аналіз. Слово «рефлексія» походить вiд reflexio (лат.), що означає звернення назад, вiдображення — форма теоретичної діяльнiстi су-спiльно розвиненої людини, спрямована на осмислення своїх власних дiй i їх законiв; діяльнiсть самопiзнання, що розкриває специфіку духовного свiту людини. У широкому сенсі рефлексiю розумiють як мiркування, самовладання, осмислення, самоаналіз своєї діяльнiстi в системі вiдносин зi свiтом, у якому живе особистiсть. Пізніше в англійській мові з'являється наукове трактування — «to reflect upon» — розмiрковувати про...

Надзвичайну увагу до поняття «рефлексія» представникiв рiзних галузей наукового знання можна пояснити розвитком громадського життя, зростанням самостiйностi людини, потребою особистостi в розумiнні, оцiнці самої себе та iн. Л. Гримак зазначає, що подальший поступальний розвиток людства зажадає ще бiльш тонкої рефлексивної діяльнiстi. Можна цілком погодитися з О.Анісімовим, що генезис негативних явищ у суспiльстві й осо-

бливо в управлінні всіма його ланками зумовлено відсутністю цінності рефлексивного супроводу практики .

Г. Гегель, І. Фіхте, Ф. Шеллінг визначали рефлексію в контексті саморозвитку (діяльності самопізнання). Так, Г. Гегель у «Роботі про відмінності», характеризуючи рефлексію як інструмент філософування, зазначав: «Видимість — це те ж, що рефлексія, але вона рефлектується як безпосередня для видимості, що ввійшла в себе і тим самим відчуженої від своєї безпосередності, ми маємо іноземне слово «рефлексія. На його думку, існують два ступені розвитку духу: об'єктивний (світ науки, релігії, мистецтва) і суб'єктивний дух або спрямованість на себе (мислення, воля, уява). Між цими духами існує взаємозв'язок: волі — з моральністю, уяви — з мистецтвом, віри — з релігією. Рух від суб'єктивного духу до об'єктивного припускає освіту, яка здійснюється за схемою: свідомість — спрямованість до моральності, самосвідомість — спрямованість на себе, розум — звільнення від себе.

Слід також зазначити, що у соціальній психології вивчається рефлексія, що виявляється в процесі спілкування. Найважливішим моментом у цьому випадку є засвоєння інакшої, відмінної від власної, позиції (О. Лушпаєва, В. Слободчиков, А. Тюков й ін.). У такому аспекті рефлексія найчастіше розглядається як механізм міжособистісного пізнання й організації взаємодії в складних, невизначених, неоднозначних, конфліктних ситуаціях спілкування, що характеризуються відсутністю стереотипів і шаблонів поведінки, а також у соціальних ситуаціях навчання, виховання, проведення переговорів, дискусії й ін. (С. Кондратьєва, А. Кроник і ін.).

Так, О. Лушпаєва [3] на основі аналізу сучасних зарубіжних і вітчизняних психологічних досліджень рефлексії в ситуаціях взаємодії суб'єктів виділила три види рефлексії в спілкуванні:

— соціально-перцептивну (рефлексія «Я», саморефлексія або осмислення уявлень інших людей про себе);

— комунікативну (рефлексія іншого, взаєморефлексія, міжособистісна рефлексія або конструювання характеристик внутрішнього світу партнерів по взаємодії);

— соціально-психологічну (рефлексія ситуації, рефлексія взаємодії або когнітивне освоєння ситуації міжособистісної взаємодії). Виділені автором види рефлексії подібні за психологічною природою, здійснюють подібні функції (функція когнітивного освоєння ситуації і функція управління процесом міжособистісної взаємодії) у процесах міжособистісної взаємодії і можуть розглядатися як структурні компоненти рефлексії в спілкуванні.